

Kunning til sjúklingin um TALGILDA HEILSUSKIPAN

Hví seta á stovn Talgilda heilsuskipan ?

Tá tú sum sjúklingur verður kannaður ella sjúkuviðgjørður í føroyska heilsuverkinum, skal tú altíð kenna teg tryggan við, at allar týðandi upplýsingar um t.d. eldri sjúkugongdir fyriligja.

Óansæð um sjúklingur fer til viðgerð hjá kommunulækna, serlækna ella á sjúkrahúsunum, skal læknin ella annað heilsustarvsfólk á síni teldu, skjótt kunna síggja týðandi upplýsingar í sjúklingaskránni hjá viðkomandi.

Hvørjar upplýsingar verða skrásettar ?

Í sjúklingaskránni verða fyrst og fremst heilsuupplýsingar – so sum viðtala hjá kommunulækna og innleggingar á sjúkrahúsi – skrásettar. Umframt hetta, verða týðandi upplýsingar um t.d. familjubond skrásettar.

Í fyrsta umfari verða upplýsingarnar skrásettar við atliti til læknaligu viðgerðina av sjúklinginum. Í onkrum føri er álagt heilsuverkinum at skráseta upplýsingar til hagfrøðilig endamál, men í hesum førum er altíð talan um anonymar upplýsingar.

Hvussu verða tær persónligu upplýsingarnar vardar ?

Meginreglan er tí, at hvør einstakur sjúklingur sjálvur, hevur rætt til at ráða yvir teimum skrásettu upplýsingunum.

Hetta merkir, at tú sum sjúklingur altíð hevur rætt til at fáa **skjalainnlit** í skrásettar upplýsingar.

Um tú heldur at onkrar upplýsingar eru skeivar ella villleiðandi, kanst tú biðja um, at hetta verður rættað. Onki verður tó strikað, men verður rættað sum uppískoyti.

Í fleiri førum merkir tað eisini, at skrásettar upplýsingar um heilsustøðuna, bert kunnu latast víðari, um sjúklingurin hevur givið **samtykki** til tess.

Galdandi reglur fyri at geva sjúklingaupplýsingar víðari, kunnu lesast á næstu síðunum.

1 Hvør hevur atgongd til upplýsingar

Longu við skráseting má hvør einstakur lækni taka hædd fyri, hvørji onnur heilsustarvsfólk skulu hava atgongd til viðkomandi upplýsingar. Í samráð við sjúklingin kann so gerast av, at summar upplýsingar skulu flokkast soleiðis, so tær bert verða givnar víðari til onnur heilsustarvsfólk, aftaná at sjúklingurin hevur givið sítt samtykki.

Sum sjúklingur skal tú kortini gera tær greitt, at tað í onkrum førum kann fáa álvarligar fylgjur um lækni ella onnur heilsustarvsfólk ikki fáa atgongd til upplýsingarnar, sum eru neyðugar fyri at fremja eina viðgerð.

1.1 At geva upplýsingar víðari við samtykki

Heilsustarvsfólkið kann, altíð **við munnligum ella skrivligum samtykki**, geva upplýsingar víðari til onnur heilsustarvsfólk um heilsustøðuna hjá sjúklinginum, onnur persónlig viðurskifti og aðrar trúnaðarupplýsingar, í samband við viðgerð av sjúklinginum.

Heilsuupplýsingar v.m. kunnu eisini gevast víðari til aðrar persónar, myndugleikar og onnur heilsustarvsfólk, um sjúklingurin hevur givið **skrivligt** samtykki. Hetta er galdandi í viðurskiftum við almennar myndugleikar, sum í ávísimum málum kunnu hava tørv á at fáa heilsuupplýsingar um borgarar, t.d. í samband við viðgerð av arbeiðsskaða- og sjúkudagpeningamálum.

1.2 At geva upplýsingar víðari uttan samtykki sum liður í einari viðgerð

Onkuntíð kann víðarigeving av heilsuupplýsingum fara fram millum heilsustarvsfólk í samband við sjúkuviðgerð, hóast ítøkiligt samtykki ikki fyriliggur.

Tað kann verða:

- **Tá hetta er neyðugt útfra støðuni, sum er júst er íkomin**

Heilsuupplýsingarnar kunnu gevast víðari, uttan at sjúklingur hevur givið ítøkiligt samtykki, tá talan er um framhald ella uppfylgjan av viðgerð, sum er í gongd. Er tað harafturímóti ikki talan um eina samanhangandi viðgerðargongd, *skal* samtykki fáast til vega frá sjúklinginum.

Heilsustarvsfólkið skal ansa eftir, at tað sum meginregla bert er talan um at geva heilsuupplýsingar víðari, og ikki aðrar trúnaðarupplýsingar, uttan so at hesar hava týdning fyri tað ítøkiligu viðgerðargongdina. Um tað ikki er praktiskt møguligt, at taka hesar upplýsingar burturúr journalini, *skal* samtykki fáast til vega frá sjúklinginum.

Sjúklingurin kann til eina og hvørja tíð, í ávísu viðgerðargongdini, biðja seg undan, at upplýsingarnar verða latnar víðari, antin yvirhøvur, ella til ávíst heilsustarvsfólk. Um sjúklingurin ikki ynskir at upplýsingar verða givnar víðari, má heilsustarvsfólkið meta um møguleikan, fyri at fremja viðgerðina uttan viðkomandi upplýsingar. Sjúklingurin skal eftir hetta kunnast um møguligar avleiðingar av tí framhaldandi viðgerðini.

- **Av neyðugum atliti fyri sjúklingin, heilsustarvsfólkið ella eyðsýndum almennum áhuga**

T.d. kann tað vilja soleiðis til, at ein sjúklingur grundað á støðu sína, t.d. óvit, ikki er førur fyri at geva samtykki, og tað tá við atliti til sjúklingin sjálfvan, er avgerandi neyðugt at heilsuupplýsingar verða givnar víðari til onnur heilsustarvsfólk, so sjúklingurin fær bestu viðgerðina. Sjúklingurin skal beinanvegin kunnast um tær upplýsingar sum eru givnar víðari.

- **Tá ein avloysandi lækni víðarigevur upplýsingar til kommunulæknan hjá sjúklinginum**

Tað kunnu bert gevast neyðugar upplýsingar víðari um ta ávísu viðgerðina, sum sjúklingurin hevur fingið hjá avloysandi læknanum (vaktlækna, frítíðaravloysara ella líknandi).

1.3 At geva upplýsingar víðari uttan samtykki tá tað ikki er sum liður í eini viðgerð

Tá talan ikki er um eina viðgerð, kunnu journalupplýsingar bert gevast víðari uttan samtykki í fylgjandi førum

- **Tá heilsumyndugleikarnir hava skyldu at flýggja út upplýsingarnar (pligtudlevering)**

Tó er bert móguleiki at geva upplýsingar víðari, sum hava týdning fyri málsviðgerðina hjá móttakandi myndugleika. Viðkomandi heilsustarvsfólk skal, áðrenn upplýsingar verða givnar víðari, skilja burturúr upplýsingar, sum ikki eru viðkomandi.

- **Tá tað er neyðugt við atliti til sjúklingin, heilsustarvsfólkið ella eyðsýndan almennan áhuga**

Hetta er galdandi fyri t.d. at geva upplýsingar víðari til lögreglu og kærummyndugleika í samband við eftirkannan av álvarsomum brotsverkum, so sum manndrápum, seksualum brotsverkum, grovum harðskapi, harðskapi móti børnum v.m. Eitt heilsustarvsfólk, sum hevur illgruna til, at ein sjúklingur hevur framt brotsverk av minni slagi, hevur ikki rætt til at skúgva tagnarskylduna til viks.

- **Tá neyðugt er, at myndugleikin kann fremja sínar eftirlitsuppgávur**

Sjúkrahús fyrisitingin ella –umsitingin kunna fáa brúk fyri upplýsingum um sjúklingin í samband við endurgjaldsútreiðslur. Hetta kann eisini koma fyri í samband við sjúkrakassaeftirlit.

1.4 At geva upplýsingar víðari uttan samtykki tá upplýsingar snúgva seg um sjúkling, sum er deyður

Á deyðsváttanini frá sjúkrahúsunum verða trúnaðarupplýsingarnar ikki sjálvvirkandi latnar víðari til kommunulæknan, aftaná at sjúklingur doyr. Harafturímóti kann, kommunulæknin hjá tí sum farin er, fáa upplýsingarnar, við tí fyri eyga at upplýsa tey avvarðandi, um tey krevja hetta. Um so er, at tann sum deyður er, hevur noktað at umrøddu upplýsingar verða útflyggjaðar, kunnu upplýsingarnar ikki beinleiðis útflyggjast.

2 Hvørji krøv verða stillaði til samtykkið frá sjúklinginum

Samtykki skal verða:

- **Givið av einum skikkaðum persóni**
Hetta merkir, at sjúklingurin skal verða fylltur 15 ár og vera persónliga tilvitaður um avleiðingarnar av einum samtykki. Fyri børn undir 15 ár, er tað hann ið hevur foreldramyndugleikan, sum skal geva samtykki til at geva upplýsingar víðari. Um so er, at ein sjúklingur umleið 15 – 17 ár ikki er førur fyri at skilja avleiðingarnar av síni støðutakan, kann hann sum hevur foreldramyndugleikan somuleiðis geva samtykki.
- **Sjálvboðið**
Eitt samtykki, sum verður givið undir trýsti, tvingsli og/ella sviki er ikki galdandi.
- **Kunnað**
Tann sum gevur samtykkið, skal verða greiður yvir, hvat samtykkið er givið til.
- **Ítøkiligt**
Tað skal greitt vísast á, hvat samtykki inniber. Tað skal síggjast, hvørjar upplýsingar kunnu gevast víðari, til hvønn og hvat endamálið er.
- **Kann verða givið munnliga ella skrivliga tá upplýsingar verða givnir víðari sum liður í eini viðgerð**
Samtykkið kann antin gevast til tað heilsustarvsfólkið, sum upplýsingar víðari, ella til tað heilsustarvsfólkið, sum fær upplýsingarnar.

Um sjúklingur ynskir, at t.d. kommunulæknin verður kunnaður um eina fullførda viðgerðargongd á einum sjúkrahúsi, kann sjúklingurin á henda hátt geva kommunulæknanum samtykki til, at kommunulæknin útvegar sær upplýsingarnar frá sjúkrahúsinum. Sjúkrahúsið kann so lata umbidnu upplýsingarnar.

- **Skal verða skrivligt, tá upplýsingar verða givnir víðari tá tað ikki er liður í einari viðgerð**
Eitt samtykki til at geva heilsuupplýsingar víðari v.m., sum hevur annað endamál enn viðgerð, skal sum meginregla verða skrivligt og skal verða givið til tað heilsustarvsfólkið, sum gevur heilsuupplýsingar víðari v.m. Víkjast kann frá skrivliga kravinum, um t.d. upplýsingar skulu gevast skjótt víðari, ella um sjúklingurin hevur ilt við skriva.

Samtykkið fellur burtur eftir einum ári. Sjúklingurin kann aftaná hetta áseta tíðaravmarking fyri sítt samtykki.